

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

26 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 august 2018, în cauza penală în privința lui

Hălmagea Constantin xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în xxxxx, locuitor al xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 15.05.2014 - 24.01.2018;

Instanță de apel: 13.04.2018 - 21.08.2018;

Instanță de recurs: 19.10.2018 - 26.02.2019.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul sediul Central din 24 ianuarie 2018, a fost încetat procesul penal privind aplicarea măsurilor cu caracter medical în privința lui Hălmagea Constantin în urma săvârșirii faptei prejudiciabile prevăzute de art.201¹ alin.(1) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, fără a aplica în privința acestuia măsuri de constrângere cu caracter medical.

Nu s-a încasat de la Hălmagea Constantin cheltuielile de judecată suportate de stat în cadrul urmăririi penale.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat că, Hălmagea Constantin la 23 septembrie 2013, aproximativ la ora 13:00, aflându-se la domiciliul său situat în xxxxx, i-a aplicat o lovitură în abdomen, mamei sale, Hălmagea Iulia, după ce cu ajutorul unui cuțit de bucătărie a amenințat-o și i-a aplicat mamei sale Hălmagea Iulia, născută la xxxxx, locuitoare a xxxxx, o lovitură în regiunea gâtului. În urma acestui fapt i-a provocat victimei, conform raportului de expertiză medico-legală nr.665 din 24 septembrie 2013, vătămare corporală ușoară cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care în privința lui Hălmagea Constantin să fie aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical prin internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

În motivarea apelului a relatat că, sentința este ilegală și urmează a fi casată așa

cum din analiza art.499 alin.(1) Cod de procedură penală se poate deduce că, legislatorul nu a stabilit drept temei pentru încetarea procesului penal de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical expirarea termenului de tragere la răspundere penală. Deci, procesul penal de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical nu poate fi încetat din acest motiv, deoarece persoana, în privința căreia se solicită aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, nu este trasă la răspundere penală și este absolvită a priori de ea, în temeiul art.23 Cod penal, din motivul comiterii faptei prejudiciabile în stare de iresponsabilitate.

Conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr.704a-2013 din 04 noiembrie 2013 în privința lui Hălmegea Constantin urmează să fie aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical prin internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită și până în prezent pe cauza penală dată nu există o altă expertiză judiciară, care ar combate argumentele expertizei psihiatrico-legale nr.704a -2013 din 04 noiembrie 2013.

4. Prin decizia Colegiului judiciar Curții de Apel Cahul din 21 august 2018, a fost respins ca nefondat apelul, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, prima instanță analizând probele administrate de către organul de urmărire penală, cercetate și verificate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, a ajuns la concluzia corectă cu privire la încetarea procesului penal, privind aplicarea măsurilor cu caracter medical în privința lui Hălmegea Constantin în urma săvârșirii faptei prejudiciabile prevăzute de art.201¹ alin.(1) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, fără a aplica în privința acestuia măsuri de constrângere cu caracter medical.

Cu trimitere la prevederile art.488 Cod de procedură penală, instanța de apel a indicat că, în privința persoanelor care au comis fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, ce prezintă pericol pentru societate, săvârșite în stare de iresponsabilitate, precum și a celor care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după săvârșirea faptei, se efectuează urmărirea penală, în procesul căreia urmează să se verifice dacă aceste persoane au suferit de boli psihice în trecut, gradul și caracterul bolii psihice în momentul săvârșirii faptei și în timpul cercetării cauzei, comportamentul acestor persoane atât înainte, cât și după săvârșirea ei.

Așa dar, în cadrul judecării cauzei, prima instanță corect a constatat că Hălmegea Constantin se afla în stare de iresponsabilitate la momentul săvârșirii faptei, circumstanțe ce reies din raportul de expertiză medico-legală nr.665 din 24 septembrie 2013 și celelalte probe, inclusiv declarațiile părții vătămate.

În speță, prima instanță a constatat cu certitudine vinovăția lui Hălmegea Constantin în săvârșirea faptei prejudiciabile prevăzută de art.201¹ alin.(1) Cod penal, deoarece prin probele administrate, independent de faptul că Hălmegea Constantin recunoaște faptul că a abordat-o violent pe mama sa, însă nu ține minte toate circumstanțele, s-a constatat cu certitudine săvârșirea faptei prejudiciabile de către Hălmegea Constantin.

Instanța de apel a respins argumentul procurorului, că față de inculpatul

Hălmegea Constantin urmează a fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical prin internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită, reieșind din faptul că în afară de raportul de expertiză psihiatrico-legală nr.704a-2013 din 04 noiembrie 2013 până în prezent nu a fost prezentat un alt raport de expertiză, care ar combate argumentele expertizei menționate.

Or, expertiza în cauză a fost efectuată în anul 2013 în perioada când Hălmegea Constantin nu se trata, iar în prezent reieșind din declarațiile medicului curator al inculpatului, Pitei Victor, Hălmegea Constantin este la evidența medicului psihiatru cu diagnoza schizofrenie, formă paranoică. La moment este în stare de remisie și că spitalizarea lui Hălmegea Constantin nu este deloc o garanție pentru tratarea acestuia, din contra trebuie de evitat spitalizarea și de optat pentru includere acestuia în diferite activități sociale, în diferite relații în societate.

Partea vătămată, care este mama acestuia de asemenea a declarat în privința îmbunătății stării de sănătate a inculpatului și comportamentului acestuia.

De rând cu aceasta, Hălmegea Constantin a absolvit o școală de meserii, actualmente este înmatriculat în anul III de studii al Universității „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, facultatea Drept și Administrație Publică, specialitatea Administrație Publică. Prin urmare acesta interacționează pașnic în societate, manifestând dorință de a cunoaște lucruri noi și de a-și asigura existența îmbrățișând o profesie.

Astfel, prima instanță în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a examinat complet și obiectiv probele administrate la dosar, verificându-le sub aspectul pertinentei și concludentei, atât pe cele obținute în procesul urmăririi penale, cât și în cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face, ca concluzia privind eliberarea lui Hălmegea Constantin de răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.201¹ alin.(1) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de 2 ani de la săvârșirea infracțiunii, ce a dus la încetarea procesului penal, este o concluzie corectă.

Totodată, deși instanța de apel a constatat că, concluzia primei instanțe de încetare a procesului penal privind aplicarea măsurilor cu caracter medical în privința lui Hălmegea Constantin este corectă, totuși eronat a fost admisă audierea medicului Pitei Victor, or, la caz urma să fie ascultate concluziile experților asupra stării psihice a inculpatului, potrivit art.497 alin.(2) Cod de procedură penală.

În concluzie, instanța de apel a respins argumentele procurorului prin care acesta susține că în privința inculpatului urmează a fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, or pentru aplicarea acestui tip de măsuri, nu este necesar doar starea de iresponsabilitate a inculpatului.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel a reținut ca fiind întemeiate concluziile primei instanțe privind neîncasarea cheltuielilor de judecată suportate de stat în cadrul urmăririi penale, or, solicitantul efectuării expertizei este organul de urmărire penală.

5. Procurorul, în temeiul pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, prevederile art.60 Cod penal se referă

la cazurile de liberare de răspundere penală pentru infracțiuni, însă în cazul lui Hălmagea Constantin este vorba de o faptă social-periculoasă săvârșită în stare de iresponsabilitate.

Astfel, recurentul consideră că prescripția tragerii la răspundere penală nu se referă la măsurile de siguranță prevăzute de art.98 Cod penal, inclusiv măsurile de constrângere cu caracter medical (art.art.98 alin.(2) lit. a), 99-101 Cod penal, nu au prescripția aplicării).

Hălmagea Constantin nu poate fi liberat de răspundere penală, deoarece dânsul deja a fost absolvit de răspundere penală din motiv că a comis fapta în stare de iresponsabilitate.

6. Asupra recursului declarat de procuror a prezentat referință inculpatul Hălmagea Constantin, care s-a pronunțat pentru inadmisibilitatea acestuia.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul constată că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Recurentul invocă în recursul său temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

În acest context Colegiul penal lărgit ține să menționeze următoarele.

Potrivit materialelor dosarului, procurorul, prin ordonanță din 08 mai 2014, în baza art.495 alin.(1) pct.2) Cod de procedură penală, a trimis cauza penală în instanța de judecată, deoarece s-a constatat că există temeiuri de a aplica față de Hălmagea Constantin, măsuri de constrângere cu caracter medical.

Prin sentința Judecătoriai Cahul sediul Central din 24 ianuarie 2018, a fost încetat procesul penal privind aplicarea măsurilor cu caracter medical în privința lui Hălmagea Constantin în urma săvârșirii faptei prejudiciabile prevăzute de art.201¹ alin.(1) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, fără a aplica în privința acestuia măsuri de constrângere cu caracter medical.

Instanța de apel, judecând apelul procurorului prin care a solicitat aplicarea în privința lui Hălmagea Constantin a măsurilor de constrângere cu caracter medical, l-a considerat nefondat, susținând soluția primei instanțe de încetare a procesului în legătură cu expirarea termenului de prescripție, fără a se expune asupra argumentului că la pronunțarea sentinței prima instanță nu a ținut cont de prevederile art.499 alin.(1) Cod de procedură penală.

Astfel, analizând conținutul deciziei recurate, instanța de recurs constată că, instanța de apel menținând sentința de încetare a procesului penal în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, la fel, nu a ținut cont de prevederile art.499 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căroră, dacă consideră dovedit faptul că persoana în cauză a săvârșit o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, în stare de iresponsabilitate sau că această persoană, după ce a săvârșit infracțiunea, s-a îmbolnăvit de o boală psihică cronică, care o face să nu-și dea seama de acțiunile sale sau să nu le poată dirija, instanța de judecată adoptă, conform art.23 Cod penal, fie o sentință de absolvire a acestei persoane de pedeapsă sau, după caz, de răspundere penală, fie de liberare de pedeapsă și de aplicare față de ea a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată, sau o sentință de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri în cazurile când, prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat. În astfel de cazuri, instanța anunță despre bolnav organele de ocrotire a sănătății.

La fel, se reține că, în conținutul deciziei instanța de apel face referire la rapoartele de expertiză nr.665 din 24.09.2013 și 704a-2013 din 04.11.2013 și declarațiile părții vătămate depuse în prima instanță, însă, reieșind din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel, nu rezultă că aceste probe au fost verificate, fapt ce constituie o încălcare a prevederilor art.416 alin.(6) Cod de procedură penală. Mai mult, instanța de apel urma să se expună argumentat referitor la nerespectarea prevederilor art.497 alin.(2) Cod de procedură penală, care stipulează că, la ședința de judecată trebuie să fie verificate probele care dovedesc că persoana în cauză a săvârșit sau nu fapta prejudiciabilă prevăzută de legea penală, ascultate concluziile experților asupra stării psihice a inculpatului și controlate alte circumstanțe care au importanță esențială pentru soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.

În contextul celor expuse, Colegiul penal lărgit reține că, soluția instanței de apel de menținere a sentinței de încetare a procesului penal privind aplicarea măsurilor cu caracter medical în privința lui Hălmagea Constantin în urma săvârșirii faptei prejudiciabile prevăzute de art.201¹ alin.(1) Cod penal, pe motivul expirării termenului de tragere la răspundere penală, fără a aplica în privința acestuia măsuri de constrângere cu caracter medical, este contrară prevederilor art. 499 alin.(1) Cod de procedură penală.

Din circumstanțele expuse Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel deficitar și-a motivat soluția, încălcând prevederile art.art.414, 496-499 Cod de procedură penală, prin ce s-a comis eroarea de drept prevăzută de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs deoarece soluționarea chestiunii respective ține de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de apel, care conform art.414 Cod de procedură penală trebuie să judece apelurile din punct de vedere al stării de fapt și de drept, deci al legalității și temeiniciei sentinței atacate.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, se casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 august 2018, în cauza penală în privința lui *Hălmagea Constantin xxxxx* și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 28 martie 2019.

Președinte

Judecători

Vladimir Timofti

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico